

Principes en uitgangspunten voor de Leidse inburgering

De Leidse aanpak om statushouders met een bijstandsuitkering intensief te begeleiden is ontstaan vanuit ervaringen met deze doelgroep tijdens eerdere vluchtelingencrises de afgelopen 30 jaar. We hebben vanuit gezond verstand een aanpak ontwikkeld. In de afgelopen periode hebben we bij het beschrijven van de activiteiten en trainingen, de geschreven en ongeschreven principes die onder onze aanpak liggen, besproken en vastgelegd voor bij Project JAS betrokken professionals en vrijwilligers.

Het doel van Project JAS

Project JAS heeft als doel de participatie van klanten gedurende de inburgering te versnellen. De aanpak is erop gericht om statushouders economische zelfstandigheid en een zelfstandige positie in de samenleving te laten bereiken. Zij worden begeleid naar school of werk. Statushouders vallen, net als andere werkzoekenden die ondersteuning nodig hebben, onder de Participatiewet.

Leidse inburgering: een versneld inburgeringstraject

In 2015 nam de wereldwijde vluchtelingenstroom plotseling sterk toe. Hoewel de vluchtelingenstroom inmiddels lager ligt, zijn de instroomcijfers nog steeds hoger dan voor de vluchtelingencrisis begon. Ook in de Leidse regio melden zich steeds meer mensen, op zoek naar een veilige toekomst voor zichzelf of voor hun gezin. Vanwege de snel groeiende aantallen wordt deze groep statushouders niet langer als vanzelfsprekend opgenomen in de samenleving. Het vergt aandacht, zorg, beleid en bovenal betrokkenheid van burgers om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden en een duurzame integratie te bewerkstelligen. Voor statushouders in de Leidse regio, bestaande uit de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude, is daartoe het programma Leidse Inburgering ontwikkeld. Dit is een educatief programma van vier periodes van 24 weken, waarin een minimale inzet van 24 uur per week van statushouders is vereist. Het programma is gericht op participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

Leidse inburgering				
12 weken	12 weken	24 weken	48 weken	48 weken
Individuele gesprekken met klantmanager	Individuele gesprekken met klantmanager	Individuele gesprekken met klantmanager	Individuele gesprekken met klantmanager	Individuele gesprekken met klantmanager
Startgroep en aanmelding inburgering	Inburgering	Inburgering	Inburgering	Inburgering
Mentorproject	Mentorproject	Mentorproject	Mentorproject	Mentorproject
Begeleiding door Vluchtelingenwerk	Begeleiding door Vluchtelingenwerk	Begeleiding door Vluchtelingenwerk	Educatie: trainingen gericht op algemene ontwikkeling en emancipatie	Educatie: trainingen gericht op algemene ontwikkeling en emancipatie
Begeleiding naar onderwijs	Begeleiding naar onderwijs	Begeleiding naar onderwijs	Begeleiding naar onderwijs	Begeleiding naar onderwijs
Diplomawaardering	Het Gesprek	Het Gesprek Participatieverklaring	Begeleiding naar stage en/of werk	Begeleiding naar stage en/of werk
Vitaliteit/leefstijl i.s.m. sportverenigingen	Vitaliteit/leefstijl i.s.m. sportverenigingen	Vitaliteit/leefstijl i.s.m. sportverenigingen	Vitaliteit/leefstijl i.s.m. sportverenigingen	Vitaliteit/leefstijl i.s.m. sportverenigingen
Dit is het basisprogramma van drie jaar. Het maatwerkprogramma wordt in overleg tussen klant en klantmanager gemaakt. Versie november 2018				

Mede mogelijk gemaakt door: Het Europees Sociaal Fonds investeert in jouw toekomst.

Project JAS wordt uitgevoerd door Werk en Inkomen en DZB.

Project JAS
Contactpersoon: Jos Valk, projectleider
✉ j.valk@leiden.nl
@ www.jongerenopdearbeidsmarkt.nl

Gemeente Leiden
Project JA Statushouders
Langegracht 72
2312 NH Leiden

Principes

We werken vanuit de volgende opvattingen en principes:

- Succesvolle integratie kent verschillende **dimensies**¹ waarmee we rekening houden, te weten:
 - kennis en vaardigheden (voornamelijk taalvaardigheid)
 - de arbeidsmarkt, onderwijs- en huisvestingspositie van klanten
 - interetnische sociale connecties
 - emotionele verbondenheidWe verbinden deze vier dimensies met elkaar door in onze klantgesprekken (met zowel klantmanagers als trainers) steeds uit te vragen hoe het de statushouder op de verschillende **leefgebieden** vergaat: hoe gaat het met je, hoe gaat het op de taalschool, hoe gaat het thuis/met je gezin, hoe gaat het met de financiën, hoe gaat het met je traject, et cetera.
- Alle klanten zijn bekend en in **beeld**. Om goed vinger aan de pols te kunnen houden, spreekt de klantmanager de klant minimaal elke 1-4 weken (afhankelijk van waar klanten in het traject zitten). Over relevante uitkomsten van de klantgesprekken worden betrokken collega's geïnformeerd. Vice versa zorgen docenten, scholingsmedewerkers en andere bij de klant betrokken professionals voor terugkoppeling aan klantmanagers.
- We houden rekening met de persoonlijke ervaringen van klanten. Velen hebben al een leven achter de rug. We zijn bekend met de Condition Migrante². Tegelijkertijd is het uitgangspunt dat we aan de slag gaan en klanten worden geactiveerd. We weten dat passiviteit nergens toe leidt en de uitkering bovendien snel 'went'. We houden rekening met de **belastbaarheid** van statushouders.
- De uitkering is een tijdelijk **vangnet** verstrekt vanuit de Participatiewet. Deelname aan het programma Leidse inburgering is gekoppeld aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet. Zwart werken is niet toegestaan.
- De Leidse inburgering is een **educatief traject** waarin statushouders begeleid worden om (economisch) zelfstandig te kunnen functioneren. De keuze om klanten in een educatief traject te zetten, is gebaseerd op de opvatting dat mensen de tijd en gelegenheid moeten hebben om zich te ontwikkelen en in die periode financiële zekerheid nodig hebben. Klanten vragen weleens of we ze willen veranderen. Het antwoord daarop is dat zij zich zullen moeten **ontwikkelen** om hier hun plek te kunnen vinden.
- **Jongeren onder de 23 jaar** worden intensief begeleid naar onderwijs, zodat zij minimaal een **startkwalificatie** kunnen behalen.
- Van klanten wordt verwacht dat zij inburgeren en op termijn participeren in de Nederlandse samenleving. We verwachten van alle statushouders **dezelfde inspanning**. Voor mannen en vrouwen gelden dezelfde rechten en plichten. Gezien de uitkerings-situatie wordt van beide partners verwacht dat zij een bijdrage leveren aan het **gezinsinkomen**.
- **Alle werk is passend**. Gedurende het programma onderzoeken we alle mogelijkheden om uitstroom naar onderwijs of de arbeidsmarkt te realiseren die past bij het profiel en de ambities van de klant. Het is belangrijk om vanaf de start aan **verwachtings-management** te doen. We werken met verschillende sporen: het ideale spoor (A) en alternatieve sporen (B en C). Als ondanks het maatwerk blijkt dat het voor een klant niet mogelijk is om uit te stromen binnen spoor A (bijvoorbeeld vanwege het profiel van de klant, tegenvallende inburgeringsresultaten of vanwege ontwikkelingen op de arbeidsmarkt) is uitstroom op een lager niveau na circa twee jaar het gevolg.
- Statushouders worden gekoppeld aan een **mentor** uit de Leidse regio. We horen en weten dat veel nieuwkomers kampen met eenzaamheid³. 40% van de ondervraagde statushouders geeft in het onderzoek van De Correspondent aan hooguit één keer per week contact te hebben met iemand uit hun woonplaats en ruim 40% van de ondervraagden geeft aan niet wekelijks contact te hebben met burens⁴. Het Mentorproject geeft statushouders de kans om intensief (wekelijks) contact te hebben met een vrijwilliger uit de regio. De mentor is een 'extra buurman of buurvrouw', die helpt bij het leggen van nieuwe contacten in de omgeving.

Uitgangspunten

Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut medio 2016 naar arbeidstoeleiding van statushouders onder 197 gemeenten in Nederland blijkt dat gemeenten inschatten dat slechts 9% van de statushouders direct bemiddelbaar is naar de arbeidsmarkt. 31% lijkt helemaal niet bemiddelbaar te zijn naar de arbeidsmarkt en de overige 60% is bemiddelbaar met behulp van scholing en/of activeringsactiviteiten⁵. Ook onbekendheid met de Nederlandse arbeidsmarkt en (mogelijke) gezondheidsproblemen/trauma's worden in dit onderzoek als knelpunten geïdentificeerd.

Integrale aanpak

- We hebben een eigen uitvoeringsorganisatie ingericht, gekoppeld aan Werk en Inkomen. Onze uitvoering is dus niet uitbesteed.
- We verbinden de leefgebieden opleiding, werk, gezondheid, financiën en sociaal netwerk.
- We werken vanuit bestandsanalyse: ons aanbod wordt bepaald op basis van wie er binnenkomt.
- Samenwerking is zoveel mogelijk met partners uit de stad/regio. Afspraken zijn in overeenstemming met onze principes/uitgangspunten.
- Inzet van externe partijen is gestandaardiseerd in proces.
- We maken gebruik van voorliggende voorzieningen.

Uitkering

- We creëren direct heldere verwachtingen: de uitkering is geen 'gratis geld', maar er zijn verplichtingen aan verbonden.
- Klanten tekenen een plan van aanpak en krijgen een trajectplan. Aan het niet nakomen van afspraken zijn consequenties voor de uitkering verbonden.
- De rechten en plichten die voortvloeien uit de Participatiewet zijn bepalend voor de invulling van het door de deelnemer te kiezen inburgeringstraject.

Programma-aanbod

Visie op leren, didactiek en de leeromgeving

- We sluiten aan bij het leervermogen van deelnemers en we houden rekening met de belastbaarheid van deelnemers.
- We sluiten aan bij de leerervaringen in landen van herkomst (klassikaal onderwijs). We bieden docent gestuurd onderwijs met activerende werkvormen, zodat deelnemers nieuwe manieren van leren ervaren en worden uitgedaagd om op andere manieren te leren.
- We hebben een vaste locatie voor klantgesprekken, trainingen en lessen, die bereikbaar en toegankelijk is voor iedereen.
- We bieden een veilige omgeving waarin deelnemers zich welkom voelen.
- We bieden geen hulpverlening, maar een educatief programma, service en diensten om de integratie en participatie van deelnemers te versnellen.
- Leren vraagt continuïteit: lessen gaan daarom altijd door en voor op andere activiteiten van de docent.
- In het eerste halfjaar kunnen bepaalde activiteiten ondersteund worden door een tolk wanneer het programma daarom vraagt.
- We begeleiden statushouders zo snel mogelijk naar een passende (taal)stage. Leren in de praktijk is veelal effectiever dan in de schoolbankjes zitten.

Visie op de professional

- De professionals hebben kennis van en belangstelling voor de herkomst en situatie van statushouders.
- Professionals zijn betrokken bij statushouders en dragen bij aan het integratie- en participatieproces door de (leer)vragen van statushouders goed te ondersteunen.
- Er wordt gewerkt met professionals en vrijwilligers. De mentorrol wordt vervuld door vrijwilligers. We streven naar de inzet van gekwalificeerde trainers/docenten.
- De aparte (trainings)activiteiten worden in het grotere geheel geplaatst.

⁵ Zie <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/vluchtelingen-aan-het-werk.pdf> voor het volledige rapport 'Vluchtelingen aan het werk' van Inge Razenberg en Marjan de Gruijter. Website geraadpleegd op 15 februari 2018.

¹ Zie voor een korte toelichting pagina 14 van de VluchtelingenWerk IntegratieBarometer 2014, een onderzoek naar de integratie van vluchtelingen in Nederland op https://www.vluchtelingenwerk.nl/sites/public/u2243/VluchtelingenWerk_IntegratieBarometer_2014.pdf. Geraadpleegd op 15-2-2018.

² Condition Migrante verwijst naar het effect van vluchten uit het land van herkomst op het opbouwen van een nieuw leven in een nieuw land.

³ Zie 'Verkenning: Integratiekansen van Eritrese vluchtelingen in Nederland' gepubliceerd door Kennisplatform Informatie & Samenleving. <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/integratiekansen-eritrese-vluchtelingen-nederland.pdf>. Website geraadpleegd op 15-2-2018.

⁴ Zie het artikel 'Vluchtelingen hebben weinig contact met Nederlanders (en andere eerste resultaten van Nieuw in Nederland) door Dick Wittenberg en Greta Riemersma dat op 18 november 2016 via <https://decorrespondent.nl/> gepubliceerd werd. Het onderzoek van De Correspondent is niet representatief, maar met 300 respondenten wel informatief en in lijn met onze eigen ervaringen. Website geraadpleegd op 15-2-2018.